

У спеціалізовану вчену раду
Д 26.459.01 в Інституті
інформаційних технологій і
засобів
навчання НАПН України
“17” березня 2017 року

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента, доцента
кафедри теоретичних основ інформатики факультету інформатики НПУ
імені М.П.Драгоманова

Умрик Марії Анатоліївни

на дисертацію **Варченко-Троценко Лілії Олександрівни**

**“ Wiki-технологія як засіб підтримки проектної діяльності
студентів гуманітарних спеціальностей університету ”,**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в сучасному університеті значно підсилило традиційні підходи до організації навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів. З одного боку, причиною цього є швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і, як наслідок, поява нових педагогічних підходів до навчання. З іншого боку, змінився сам студент, який відповідно до нинішніх умов володіє низкою якостей особистості, які не були притаманні учням і студентам попередніх років.

У сучасних умовах, коли на порядок денний виноситься питання про розвиток системи неперервної освіти, яка передбачає постійне навчання людини впродовж всього життя, вміння самостійно набувати знання перетворюється в життєву необхідність. Сьогодні студент не виступає пасивним спостерігачем в освітньому процесі, навпаки, він є її активним учасником. Велика роль у цьому процесі належить освітньому середовищу, яке має бути максимально прозоре і відкрите, з акцентом на особистісно-орієнтоване, диференційоване, індивідуалізоване, з власною індивідуальною

траєкторію навчання, з одного боку, та можливістю активно комунікувати і співпрацювати з усіма учасниками навчального процесу, з іншого. Однією з технологій, використання якої може допомогти в побудові такого навчального середовища є Вікі технологія.

Створення ефективного освітньої інформаційного середовища сучасного університету на базі технології Вікі дозволяє: здійснювати ефективну інформаційну взаємодію, забезпечувати доступ до інформаційних ресурсів всім учасникам навчального процесу, формувати мережеві спільноти та групи, для яких характерні інтенсивний обмін знаннями, висока мотивація в досягненні нового, взаємна підтримка, обмін досвідом, самоорганізація тощо.

Це все підтверджує актуальність дисертаційного дослідження Варченко-Троценко Л. О. „Вікі-технологія як засіб підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету”.

Напрямок даного дослідження узгоджується з положеннями основних державних документів про освіту та входить до плану науково-дослідних робіт Київського університету імені Бориса Грінченка «Розвиток відкритого освітнього інформаційного середовища університету для забезпечення якості освіти» (ДР №0116U003995). Дослідження виконане відповідно до проекту Сьомої рамкової програми (FP7) за підтримки Європейської комісії «Міжнародна науково-дослідна мережа для дослідження і розробки нових інструментів і методів для передових педагогічних наук в області інструментів ІКТ, електронного навчання та міжкультурних компетенцій» (IRNet, №41503068152).

Основний зміст дослідження полягає в теоретичному та експериментальному обґрунтуванні окремих компонентів методики використання вікі-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.

Автором обґрунтовано та розроблено модель організації навчального середовища університету з використанням вікі-технології для підтримки

проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету, яка охоплює організаційну, змістову та технологічну компоненту. Уточнено поняття «wiki-орієнтоване навчальне середовище університету» та поняття «проектна діяльність студентів з використанням wiki-орієнтованого навчального середовища».

Важливим є практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи, яке полягає у:

- розробленні окремих компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей;

- створенні методичних рекомендації та довідкових матеріалів для студентів та викладачів щодо використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів;

- у створенні Вікі-порталу Київського університету імені Бориса Грінченка для впровадження навчальних проектів та подальше його наповнення за науково-методичного супроводу дисертанта;

- розробці електронних освітніх ресурсів навчального призначення (масові відкриті он-лайн курси для підтримки освітнього процесу – «Я в інформаційному середовищі університету»; «3D друк – від теорії до практики»; проекти «Портфоліо викладачів» та «Портфоліо студентів» як засобу відкритої презентації результатів освітньої діяльності викладачів та студентів, загальноуніверситетський представницький проект «Словник Бориса Грінченка», проект підтримки практики студентів магістратури «Педагогічна практика»);

- у написанні навчальних посібників для студентів гуманітарних спеціальностей «Я – студент» для підтримки дисципліни «Вступ до спеціальності» (три редакції).

Автором опубліковано близько 20-ти наукових робіт з тематики дослідження а також взято участь у роботі більше 10-ти науково-практичних конференцій, семінарів, майстер класів, вебінарів тощо.

У вступі автор аналізує стан дослідженої проблеми та обґрунтовує актуальність, вибір теми дослідження, характеризує мету, об'єкт, предмет завдання дослідження, його основні етапи, наукову новизну, теоретичну практичну значущість, вірогідність одержаних результатів, їх апробацію впровадження.

У першому розділі *„Теоретичні основи організації навчального середовища з використанням wiki-технологій для підтримки проектної діяльності студентів”* розглянуто сучасні тенденції в освіті, проаналізовано та теоретично обґрунтовано категорійно-поняттєвий апарат і концептуальні засади створення навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів; проаналізовано структури різних навчальних середовищ, визначено структуру навчального середовища та чинники, що впливають на організацію навчального середовища; охарактеризовано особливості wiki-технології та її використання в освітньому процесі для підтримки проектної діяльності студентів.

Автор вказує, що навчальне середовище сучасного університету має бути відкритим, швидко оновлюваним, дозволяти студентам формувати власну траєкторію навчання, відповідати вимогам сучасної системи освіти, сприяти формуванню навичок XXI століття. В дослідженні забезпечення таких вимог до навчального середовища реалізовується через використання wiki-технології.

У другому розділі *«Організація навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності»* описано загальну методику дослідження, представлено модель розробленого wiki-орієнтованого навчального середовища сучасного університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Важливим є визначені автором переваги використання wiki-технології для організації навчального середовища і, як наслідок, окреслені структура wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів.

У розділі автор формулює гіпотезу, що впровадження у практику основних компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей має позитивний вплив на рівень формування навичок комунікації та співпраці учасників освітнього процесу. Відповідно до гіпотези розроблено модель організації wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей і визначено структуру wiki-орієнтованого середовища Київського університету імені Бориса Грінченка.

В ході дисертаційного дослідження для підтримки проектної діяльності студентів було створено Вікі-портал Київського університету імені Бориса Грінченка. Відповідно до розробленої моделі та потреб учасників освітнього процесу на Вікі-порталі створено та підтримуються різні групи проектів: «Я студент», «Навчання магістрів з питань використання ІКТ», «Практика студентів», «Портфоліо студента» тощо.

У третьому розділі «Методика використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей» визначено принципи організації співпраці учасників освітнього процесу у wiki-орієнтованому навчальному середовищі, описано окремі компоненти методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів, висвітлена можливість використання Вікі-порталу як засобу відкритої презентації результатів індивідуальної та групової освітньої діяльності науково-педагогічних працівників та студентів.

Відмітимо описану в розділі авторську методику застосування Вікі-порталу для організації відкритих навчальних курсів (МООС), яка є вкрай актуальною і своєчасною для організації самостійної навчальної діяльності студентів.

У четвертому розділі «Експериментальне дослідження wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки

проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей» наведено основні етапи експериментальної роботи, завдання, зміст і результати педагогічного експерименту, виконано статистичне опрацювання та аналіз результатів педагогічного експерименту.

Зазначимо, що загальна кількість учасників експериментальної роботи з різними проектами у дослідженні – 1521 науково-педагогічних працівників та студентів (565 студентів та 946 викладачів), що є більш чим достатнім для отримання достовірних результатів.

Автором було визначено рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів гуманітарних спеціальностей. Використовуючи форми оцінювання навичок співпраці та комунікації, було визначено рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів експериментальної та контрольної груп, що дало підстави зробити висновок, щодо позитивного впливу використання вікі-орієнтованого навчального середовища на освітній процес Київського університету імені Бориса Грінченка.

Таким чином експериментально було перевірено педагогічний ефект від впровадження пропонованих автором компонентів методичної системи використання вікі-орієнтованого навчального середовища.

До основних результатів роботи можна віднести:

- досліджено стан проблеми, рівень її розробленості в науково-педагогічній теорії та практиці;
- обґрунтовано шляхи використання вікі-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей;
- з'ясовано критерії та показники рівня сформованості навичок електронної співпраці та комунікації студентів під час використання вікі-технології для підтримки проектної діяльності;
- теоретично обґрунтовано та розроблено модель організації навчального середовища університету з використанням вікі-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей;

- розроблено та експериментально перевірено основні компоненти методики використання такого середовища, яке сприяє формуванню навичок ефективної співпраці й комунікації у студентів гуманітарних спеціальностей.

На загал робота має чітку структуру; в ній обґрунтовано розкрито головні кваліфікаційні ознаки дослідження, що характеризують не тільки науковий рівень проведеного дослідження, але і ступінь наукової зрілості здобувача.

Разом з тим, на нашу думку, варто врахувати такі зауваження:

1. Недосить повно в дисертаційному дослідженні викладено негативні сторони використання wiki-технології та шляхи їх подолання для підтримки проектної діяльності студентів (в дисертації тільки проведено аналіз труднощів використання wiki-технологій у процесі проведення педагогічного експерименту, але вони не узагальнені і не уточнені саме для студентів гуманітарних спеціальностей).

2. У тексті дисертації зустрічаються дрібні недоліки редакційного характеру.

Висловлені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки рецензованого дисертаційного дослідження. Вважаємо, що дисертація Варченко-Троценко Л. О. виконана на відповідному науковому рівні і вносить значний вклад у практику використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Відмітимо, що автореферат відповідає змісту дисертації і достатньо відображає проведене дослідження. В багатьох публікаціях автора (а їх сімнадцять за період 2012-2016 рр.) відображені теоретична та прикладна складові отриманих результатів.

На підставі аналізу дисертації та автореферату, а також публікацій автора, можна зробити висновок, що розглянуте дисертаційне дослідження на тему „Wiki-технологія як засіб підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету” є завершеною самостійною

науковою роботою, яка відповідає вимогам до дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а її автор **Варченко-Троценко Лілія Олександрівна** заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю **13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті.**

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних
наук, доцент,
доцент кафедри
теоретичних основ
інформатики факультету
інформатики НПУ імені
М.П.Драгоманова

Підпис	М.А. Умрик
ЗАВІРЯЮ	М.А. Умрик
НПУ ім. М.П. Драгоманова	
Підпис	<i>[Signature]</i>
17	103 20 17 р.